

INGLIZ TILI FANINI O'ZLASHTIRISHDA MURAKKAB TOPSHIRIQLARNING AHAMIYATI

Gavhar Turdiqulovna Melikova

Shahrisabz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada tilni keng qamrovli o'rgatish to'rtta ko'nikmani: tinglash, o'qish, yozish va gapirishni o'rgatishning ilmiy asoslangan falsafasi bo'lib, har bir ko'nikma boshqa uchta ko'nikma bilan birgalikda o'rgatilishi xususida tadqiq olib borilgan.

Kalit so'zlar: til, mashq. O'rganish, sifatlash, qiyoslash, o'rganuvchi o'rgatuvchi.

Аннотация: В статье утверждается, что комплексное обучение языку — это научно обоснованная философия обучения четырем навыкам: аудированию, чтению, письму и разговорной речи, где каждый навык преподается в сочетании с тремя другими навыками.

Ключевые слова: язык, упражнение. Обучение, квалификация, сравнение, обучение учителя.

Abstract: The article states that comprehensive language teaching is a science-based philosophy of teaching the four skills: listening, reading, writing, and speaking, where each skill is taught in conjunction with the other three skills. research was carried out.

Key words: language, exercise. learning, qualification, comparison, learning teacher.

Pedagogning amaliy maqsadlaridan biri til o'rganuvchini o'qishga o'rgatishdir. Ma'lumki, o'qishni o'rganish gapirishni o'rganishdan ko'ra qiyinroq, chunki til o'rganuvchi gapirishni yaxshi ko'radi. Shuning uchun o'qishga o'rgatish masalasini hal qilishda o'qituvchi til o'rganuvchini tovushdan tovushga, harfdan harfga, so'zdan so'zga o'qishga o'rgatish orqali o'qituvchi til o'rganuvchini o'qishga o'rgatishini va til o'rganuvchi o'qiganlarini tushunishlarini yodda tutishlari kerak. Shunday qilib, o'qish, gapirish, tinglash, yozish texnikasini birlashtirish kerak.

O'qituvchi bir vaqtning o'zida o'qish va gapirish kabi bir nechta ko'nikmalarni o'rgatishi mumkin: ko'pchilik til o'rganuvchi uchun so'zlar haqida ko'proq bilish yoki bu so'zlarni o'qishdan ko'ra o'qiganlari haqida gapirish osonroq. O'qishni yanada qiziqarli qilish uchun o'qituvchi til o'rganuvchidan hikoyadagi voqealarni bashorat qilishni va keyin ularning bashoratlarini sinab ko'rishni so'raydi. Hikoyani o'qib bo'lgach, o'qituvchi nutq, yozish va tinglash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun turli xil tadbirlarni taklif qiladi.

Tilni keng qamrovli o'qitishni qanday amalga oshirish kerak.

I. O'qishdan oldin topshiriqlar.

1. "Men bu hikoyani chaqiraman ..."

Sinfni 3-4 kishidan iborat guruhlariga bo'ling. Duskaga sarlavhalarni yozing va talabalaringiz ularni o'qib chiqishlarini va hikoya uchun mos sarlavhani taklif qilishlarini so'rang. Keyin har bir guruhdan o'z qarorini tushuntirishni so'rang va to'g'ri ismga kim eng yaqin ekanligini bilish uchun duskaga o'z variantlarini yozishni so'rang.

To'g'ri javob aslida muhim emas. Pedagogning maqsadi - turli nuqtai nazarlarni ifodalashda o'qish, gapirish, tinglash, yozishni mashq qilishdir.

2. "Rasmlardan taxmin qiling"

Sinfni juftliklarga bo'ling. Hikoyadan 3 yoki 4 ta rasmni tanlang. Har bir juftlikka rasmlar to'plamini tarqating. Quyidagi savollarga javob berishlarini so'rang(ular qog'oz varaqlariga yozilishi mumkin):

- Where does this story take place?
- What relationships are evident in the pictures? Do these people like each other?
- What seems to be happening in the picture?

Keyin talabalaringizdan qisqa hikoya aytib berishlari uchun rasmlarni tartibga solishlarini so'rang. Kimdir hikoyaning nomi haqidagi fikrini o'zgartirganmi yoki yo'qligini bilib oling.

3. "Lug'at krossvord"

O'qishdan oldin talabalardan hikoya mavzusiga tegishli barcha so'zlarni eslab qolishlarini so'rang. Matndagi barcha misollarni toping va talabalardan ularni aytishni so'rang. Agar ular ma'nosini bilmasalar, ularga yordam bering. Barcha so'zlar topilgach, sinfni 4 kishidan iborat guruhlariga bo'ling va har bir guruhga yangi so'zlar bilan birga oldingi

hikoyalardan so'zlarni bering. Ularni ma'lum nomlar bilan tarqatishsin, bu esa sub'ektiv javobga olib keladi. Keyin talabalar krossvordni bajaradilar.

II. O'qish paytida topshiriqlar.

1. "Hikoya nima haqida?"

Auditoriyani 3 guruhga bo'ling. Talabalariniz o'qishlari uchun hikoyaning uchta xulosasini yozing. O'qiyotganlarida, ulardan ushbu xulosadagi fikrlarga qo'shilish yoki qo'shilmaslik so'raladi.

Dars - bu bola hayotining bir qismi va bu hayotda yashash yuqori ijtimoiy madaniyat darajasida amalga oshirilishi kerak. Qirq besh daqiqalik hayot lahzasi uy, ko'cha hayotining davomi, bu "bolaning shaxsiy taqdiri tarixining bir qismi".

Mavzu dasturlari, afsuski, shunday tuzilganki, bolaning bilimi bo'lak bo'lib qoladi, mavzu bo'yicha sun'iy ravishda bo'linadi. Ushbu qarama-qarshiliklarni bartaraf etish zarurati integratsiyalashgan darslar tizimini ishlab chiqishga urinishlarga olib keldi.

Integratsiyalashgan tizimni joriy etish an'anaviy fan ta'limiga qaraganda ko'proq darajada yaxlit dunyoqarashga, o'z bilimlarini mustaqil ravishda tizimlashtirishga va turli muammolarni hal qilishda noan'anaviy yondashuvga ega bo'lgan keng bilimdon shaxsni shakllantirishga yordam beradi.

Yoshlik - bu inson hayot yo'lini tanlashi kerak bo'lgan davr. Aynan yoshlikda inson shaxs sifatida ham, kelajakdagi mutaxassis sifatida ham o'zini o'zi belgilashga intiladi. Talabalar o'zlarini jamiyat a'zosi sifatida anglash, unda o'z o'rnini qabul qilish bilan bog'liq ichki pozitsiyani rivojlantiradilar. Bu yoshda o'quvchilar birinchi marta vaqt nuqtai nazaridan xabardor bo'ladilar: ular bir kun, bugun yashar edilar, endi esa kelajak uchun rejalar tuzadilar. Bundan kelib chiqadiki, yoshlarda yetakchi faoliyat kasb-hunar ta'limi bo'lib, yigit yoki qizning o'z taqdirini o'zi belgilash jarayoni kelajakdagi faoliyat sohasini tanlashga asoslanadi.

Yuqoridagi faktlar o'rta maktab o'quvchilarining o'quv faoliyatida ma'lum iz qoldiradi - u o'quv va profilli bo'ladi, bolalarning kasbiy va shaxsiy intilishlarini amalga oshiradi va bu borada tanlanganlik, onglilik xususiyatlariga ega bo'ladi.

Kasbiy o'zini o'zi belgilash muammolari, ayniqsa, 11-sinfda, kasb tanlash va imtihonlarga tayyorgarlik ko'rish uchun juda oz vaqt qolganda keskin. Shunga qaramay, o'rta maktab

o'quvchilari o'z maqsadlariga erishish va tanlangan universitetga kirish uchun bor kuchlarini sarflaydilar. Bu davrda talabalar uchun eng muhimi, yagona davlat imtihoniga tayyorgarlik ko'rish bilan bog'liq barcha narsalar.

10-11-sinf o'quvchilari o'rtasida o'quv yuklamalarining oldini olish, xotirani haddan tashqari zo'rqlashning oldini olish maktab ma'muriyati, metodist va o'qituvchilarining asosiy vazifalaridan biridir. Talabalarning kognitiv yukini kamaytirish uchun ularning individual psixologik xususiyatlarini hisobga olish kerak.

Boshqa tomondan, o'qitishning bu usuli o'qituvchilar uchun ham juda jozibador: u bolaning qobiliyati va bilimni yaxshiroq baholashga, uni tushunishga yordam beradi, ularni o'qitishning yangi, noan'anaviy shakl va usullarini izlashga undaydi.

Darsda ingliz tilida jonli nutq yangrash kerak. Tinglash mashqlaridan foydalanish juda muhim jihatdir. Ushbu mashqni bajarishda talabalar bir qator qiyinchiliklarga duch kelishadi:

- matnni birlamchi tushunish (tilning leksik va grammatik birliklarini bilish darajasiga bog'liq);
- eshitish qobiliyatini chet el nutqiga moslashtirish;
- matnni (dialogni) etishmayotgan ma'lumotlar bilan to'ldirish;
- tarkibni takrorlash;
- berilgan muammo bo'yicha o'z pozitsiyasini bildirish;
- o'rganilayotgan til mamlakati hayotining ijtimoiy va madaniy jihatlari bilan tanishish.

Shuning uchun, shubhasiz, integratsiyalashgan yondashuv juda muhimdir. Talabalarda, qoida tariqasida, mamlakat madaniyati va hayotiga oid juda ko'p savollar bor va agar siz ularga javob bersangiz, tegishli ish turlarini bajarsangiz, ularni qiziqirtsangiz, unda motivatsiya kuchayadi va mashg'ulotlar muvaffaqiyat bilan to'ldiriladi.

Adabiyotlar ro'yhati:

1. Арефьева Г.Я. «Интегрированные уроки география, биология, экология , ОБЖ, химия) // География в школе.-2002.-№ 3. -С. 70.
2. Горина Л.В., Морозова Е.Е. «Музыка на уроках естествознания» // Начальная школа, 2003, №10, стр. 85.

Google
Scholar

3. Знагирова Л.Н. «Открытый интегрированный урок биологии и географии»//Биология в школе.-2007.- № 4.-С .41
4. Ильенко Л.П. «Опыт интегрированного обучения в начальных классах» // Начальная школа, 1989, №9, с. 8.
5. Киреева И.А. «Использование краеведческого материала на уроках математики» // Начальная школа, 2003, № 10, стр. 117.
6. Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. «Анализ современного урока» Практическое пособие ТУ «Учитель», 2002.
7. Ливанский В.М. «Ресурсный подход становления интегрированного школьного и внешкольного образовательного пространства // Завуч. -2006г.- №5. - С. 118